

vytauto mikalausko
menu
gimnazija

75

„Penklinės ant rudo
vyniojamojo popieriaus“

Panevėžio Vytauto Mikalausko menų gimnazijos jubiliejus
1944-2019

Iš Mykolo Karkos kūrybos palikimo
Istorijos akimirkos

Panevėžys
2019

Pirma nata - istorija

Panevėžio Vytauto Mikalausko menų gimnazijos istorijoje viena kitą veja permainos, pinasi datos, adresai ir pavadinimai, rikiuojasi ryškių asmenybių pavardės. Atrodytų, painu, marga, sunkiai įsimenama. Tik ne tuomet, jei į įvykius žvelgiama kaip į ramiai, be dramatiškų posūkių vingiuojančią melodiją.

Šios melodijos įžangoje – 1919 metai, kai Panevėžyje pradėta rūpinti muzikos mokyklos kūrimu. Jos veikla taip ir neišibėgėjo, kliudė ilgos pertraukos. 1939 m. vyskupijos kurija ir miesto valdžia ėmėsi rimtesnės iniciatyvos, rūpinosi patalpomis, lėšomis, bet sumanymą sugriovė karas. Dar vienu bandymu tapo 1940 m. Mykolo Karkos iniciatyva organizuoti muzikos kursai. Karo metais jie kilnoti iš vienos vietos į kitą, jiems trūko lėšų, patalpų, instrumentų, pedagogų. Net natas perrašinėjo ant rudo vyniojamojo popieriaus. Karui išibėgėjus kursai uždaryti, instrumentai išslapstyti. Bet pradžia padaryta.

Nuo tada istorija skamba kylančių garsų melodinėmis intonacijomis. Pradžioje kiek strigdama, leisdamasi žemyn, tamsėdama, bet dažniausiai – stiebdamasi aukštyn, skaidrėdama, šviesėdama, darydamasi platesnė.

1944 m. rugsėjį įkurta muzikos mokykla. Laisvės aikštėje su didžiuliu vargu gautuose penkiuose kambariuose veikė fortepijono, solinio dainavimo, orkestro skyriai.

1948 m. įstaiga reorganizuota į septynmetę muzikos mokyklą ir vidurinę muzikos mokyklą, jai skirtos naujos patalpos buvusiam vienuolyne Sodų gatvėje, įkurtas dirigavimo skyrius. 1959 metai atnešė naują pavadinimą - Muzikos technikumus.

1969 metai paženklinoti reorganizacijos – technikumus sujungtas su Pedagogikos mokykla, įkurta Pedagoginė muzikos mokykla. Ji rengė pradinių klasių, ikimokyklinių įstaigų pedagogus, muzikos specialistus. 1971 m. įstaiga iš Sodų gatvės perkelta į naują pastatą Nemuno gatvėje, netrukus jai suteiktas kompozitoriaus Juozo Švedo vardas.

PANEVĖŽIO MUZIKOS MOKYKLOS

K O N C E R T O

1945 m. birželio mėn. 23 d.

PROGRAMA

I.

1. Bayer Etiudas
atlieka mokyt. Petkūnienės fort. kl. mok. Rajeckas
2. Bürgmüler
atlieka mokyt. Petkūnienės fort. kl. mok. Chmieliauskaitė
3. Mozart „Lopšinė“
Glinka „Vieversėlis“
atlieka mokyt. Dievaitytės dainavimo kl. mok. Beganskaitė
4. Bürgmüler Etiudas
atlieka mokyt. Monkevičienės fort. kl. mok. Statkevičius
5. Mozart Menuetas
atlieka mokyt. Petkūnienės fort. kl. mok. Šulcas
6. Giordani „O mylima“
Kačanauskas „Viso pasaulio Žalčių Karalius“
Tosti — Serenada
atlieka mokyt. Dievaitytės dainavimo kl. mok. Ladavičius
7. Bürgmüler Etiudas
atlieka mokyt. Monkevičienės fort. kl. mok. Masevičiūtė
8. Mozart „Žibutė“
Šimkus „Lopšinė“
Šubert „Roželė“
atlieka mokyt. Dievaitytės dainav. kl. mok. Černiauskaitė

II.

9. Clementi Sonatina c-dur
atlieka mokyt. Petkūnienės fort. kl. mok. Šulcaitė
10. Dancl — Air Varie
atlieka mokyt. Klygio smuiko kl. mok. Kristapavičius
11. Šubert „Liepelė“
Šimkus „Kas ant žirgelio“
atlieka mokyt. Dievaitytės dainavimo kl. mok. Skaburskis
12. Clementi Sonatina
atlieka mokyt. Monkevičienės fort. kl. mok. Dauškaitė
13. Händel — Rinaldo
Andriulis „Motinai“
Šimkus „Oi greičiau“
atlieka mokyt. Dievaitytės dainavimo kl. mok. Vilimaitė
14. Carillon — Cassela (*varpelė*)
atlieka mokyt. Belazaro tort. kl. mok. Vanagaitė
15. Mozart — Pažo arija iš operos „Figaro vestuvės“
Thomas arija iš operos „Mignon“
Kačanauskas „Patekėk aušrinė“
atlieka mokyt. Dievaitytės dainavimo kl. mok. Šipelytė
16. Bach Invencija
atlieka mokyt. Monkevičienės fort. kl. mok. Verebjutė
17. Mendelsohn duetas „Rudens daina“
Čaikovskis duetas iš operos „Pikų Dama“
atlieka mokyt. Dievaitytės dainavimo kl. mok. Šipelytė
ir Černiauskaitė

Panevėžio muzikos mokyklos programa 1945 m. birželio 23 d.

PKM16946R5666

Nuo 1991 m. mokykla, išlaikydama aukštesniosios statusą, patyrė ne vieną pertvarką, keitė pavadinimus. Galingai to laikotarpio istorijoje suskamba sprendimas gabius vaikus auginti nuo pat pirmos klasės - 1993 m. prie konservatorijos įsteigiama iš studijos išaugusi pagrindinė muzikos mokykla.

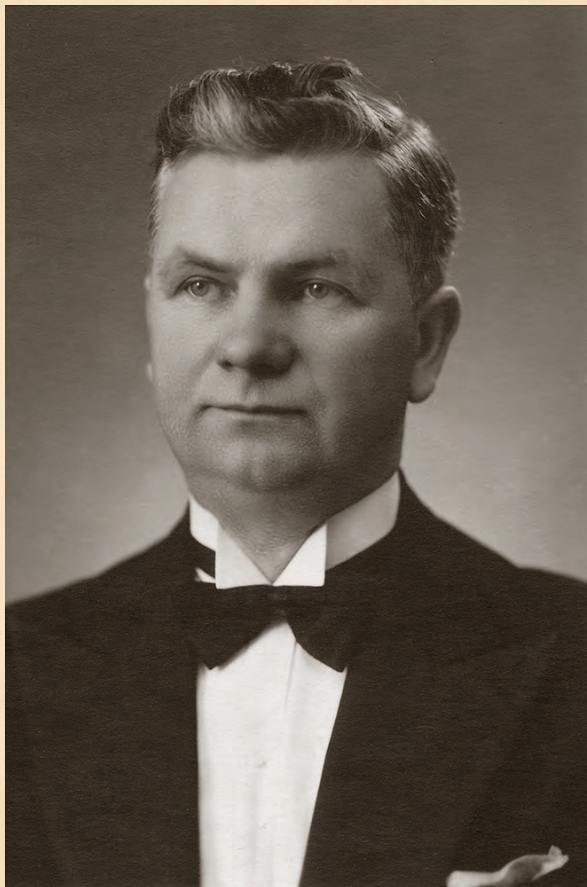
2004 m. mokyklai suteiktas kompozitoriaus ir pedagogo Vytauto Mikalausko vardas. Muzikos mokyklai per 75 metus vadovavo septyni direktoriai: Mykolas Karka, Justas Armalis, Vytautas Mikalauskas, Antanas Belazaras, Albertas Valančius, Donatas Kazimieras Baltrūnas. Šiandien, jau 13 metų, menų gimnazijai diriguoja chorvedė ir pedagogė Emilija Kriščiūnaitė.

2006 m. konservatorija ir pagrindinė mokykla sujungtos, vaikai pradėti mokyti pagal bendrojo ugdymo ir specializuotas muzikos / dailės programas. Naujoji įstaiga gauna menų mokyklos vardą. 2014 m. vasario mėnesį jai suteiktas menų gimnazijos statusas.

Kiekvieną mokyklos gyvenimo laikotarpį lydi tas pats leitmotyvas: daugelis baigusiujų muzikos mokslus Panevėžyje tęsia tos pačios krypties studijas Vilniaus, Kauno, pastaraisiais metais – ir užsienio kolegijose, konservatorijose, akademijose.

Buvusių mokinių sąrašuose – daugybė pavardžių, leidžiančių didžiuotis, kad gebama talentingiems žmonėms padėti pasirinkti menininkų kelią. Reikšmingas istorijos melodijos partijas atlikusiųjų sąrašė – didelis būrys dėstytojų, vokalo specialistų, chorvedžių, kompozitorių, muzikantų, dirigentų, garsių kolektyvų vadovų, daugybė muzikos mokyklų mokytojų, ne vienas direktorius.

 Antra nata

MYKOLAS KARKA (1892-1984)

*Panevėžio muzikos mokyklos įkūrėjas ir direktorius
Šviesuolis, vargonininkas, dirigentas, pedagogas ir kompozitorius.
PAVB F12-231*

Trečia nata – Mykolas Karka

Jis gražiausia savo gyvenimo diena vadino tą, kurią pradėjo dirbti mokytoju. O jo mokytiems, jį artimai pažinojusiems arba tik kur nors gatvėje orią laikyseną, giedrą šypsena atpažindavusiems žmonėms graži turbūt atrodė kiekviena Mykolo Karkos akimirka. Amžininkų prisiminimuose jis visada žvalus, su šypsena, taktiškas, mokantis pagirti ir niekada – paniuręs arba nuliūdęs.

1892 m. gimęs Samarakėliuose, Anykščių rajone, choro dirigavimo ir vargonavimo mokėšis Vilniuje, per Pirmąjį pasaulinį karą žinias plėtęs, chorą subūręs Peterburge, 1918 m. M. Karka atvyko į Panevėžį, vildamasis čia rasti ramų prieglobstį šeimai ir erdvės skleistis profesijai. Vadovavo chorams, dėstė muziką, keletą metų ėjo Panevėžio muzikos mokyklos direktoriaus pareigas. 1960-1975 m. buvo Panevėžio operetės teatro muzikos vadovas ir dirigentas, kūrė muziką spektakliams, operetėms, muzikiniams vaidinimams, parašė dainų, giesmių, harmonizavo liaudies dainų. Dirigento batutą į šali atidėjo tik artėjant 90-mečiui. Mirė eidamas devyniasdešimt antruosius gyvenimo metus, palaidotas Panevėžio Ramygalos g kapinėse, kur ilsisi jo motina ir kiti šeimos nariai.

Panevėžio muzikos patriarchui rūpėjo „kad visi dainą pamiltų“. Kone septyniasdešimt metų pedagogas, kompozitorius, dirigentas, švietėjas, visuomenės veikėjas buvo krašto muzikinio gyvenimo centre. Pats sakė gyvenęs ne sau, gal ir blogas tėvas, ir šeimos narys buvęs – todėl, kad visą laiką, atliekamą nuo tarnybos, atidavė visuomenei: „Mano duoklė miestui atiduota su kaupu, ir tai buvo daina“.

Minėtąją duoklę sunku pervertinti - M. Karkos pavardė daugybę kartų minima kaskart, kai kone viso XX amžiaus Panevėžio istorijoje kalbama apie kultūrą: kūrė, steigė, vadovavo, inicijavo, mokė. Muziką dėstė gimnazijoje, mokytojų seminarijoje, amatų mokykloje, muzikos mokykloje. Visur organizavo muzikos būrelius, chorus, orkestrėlius, rengė jų pasirodymus. Meno ir muzikos draugijos, vaidintojų kuopelė, mėgėjų chorai, muzikų draugija, muzikos kursai, apžiūros, - ir šiose veiklose giliai įmynė pėdsaką.

LIETUVOS TSR
MENO REIKALŲ VALDYBA
prie LTSR LIAUDIES KOMISARŲ TARYBOS

Vilnius, 1944 m. rugsėjo mėn. 20 d.

Nr. 1008.

Drg. K a r k a i M y k o l u i .

(Nuorašas Panevėžio Muzikos Mokyklai).

Pranešu, kad Meno Reikalų Valdybos Viršininko š.m.
rugsėjo 20 d. įsakymu Nr. 117, Tamsta paskirtas Panevėžio
Muzikos Mokyklos Direktorium nuo š.m. rugsėjo 1 dienos.

Albany
Reikalų Vedėjas

M. Karka dirbo neįtikėtinai daug: vienu metu vadovavo keturiems chorams, į Dainų šventes išveždavo kelis šimtus dainininkų, statydamas spektaklius pats vienas ir vokalistus, kurių daugelis neturėjo muzikinio išsilavinimo, paruošdavo, ir su chonais, su orkestru repetavo, ir spektakliams dirigavo net garbaus amžiaus sulaukęs. Pasakojama, jog bene vienintelį kartą gyvenime pabandęs patinginiauti, išsiilsėti, persimiegoti - pasiligojo. Užpuolusį galvos svaigulį ir silpnumą nuvijo ne vaistai, o prasidėję mokslo metai ir susigražintas įprotis dirbti nuo ryto iki vėlyvo vakaro, sveikam ir net kojai lūžus. „Darbas man niekada nebuvo sunkus. Pramoga, o ne darbas“, - sakė M. Karka.

Garbus pedagogas buvo giliai įtikėjęs muzikos galia. Pasakojo dar vaikystėje įsiminęs, kaip mergaitėms uždainavus liūdną, gaudžią aimaną šioji keldavo gaudžioms svajonėms, o bernų pulko užtraukta daina pritrenkdavo, sužavėdavo jėga. „Vaje, kaip gražus pasaulis su daina. Nuolat jutau, kad mane ji valdo ir lydi, kad be jos man nėra gyvenimo“, - emociškai atsiminimuose dalijosi M. Karka.

Panevėžio muzikos patriarchas yra sakęs – už tai, kad gali būti naudingas žmonėms, kad vaikšto žeme, jaučia ir supranta jos dainą, esąs dėkingas savo mamai. „Ar matėte kitą tokią motiną?“ – klausė. Ir pasakojo, kad palaidojusi vyrą, du sūnus, likusi viena su jaunėliu ir pastebėjusi jo gebėjimus, kaimo šviesuolė, daraktorė nusprendė jį leisti mokytis vargonauti, nupirko fortepijoną, nepaisydama, kad prireikė atiduoti žemę pusininkui, parduoti arklį ir karvę, o pačiai eiti dirbti į dvarą.

Gyvenimo saulėlydyje M. Karka išsakė norą už viską padėkoti pabučiuodamas žemę, kuria vaikščiojo jo motina. O amžininkai ir dabar ateinantieji skaičiuodami jo darbų gausą fiksuoja – net jei nepavyko atlikti didingo gesto, Mokytojas pasauliui atsilygino.

Ketvirta nata - Iš Mykolo Karkos kūrybos palikimo

*„Muziką, kaip ir meilę, mes greičiau jaučiame, negu suprantame.
Taip yra dėl to turbūt, kad muzika yra meilės kalba.“*

*„Muzika – tai tikras draugas, globėjas ir nuramintojas. Jau vien
dėl jos verta gyventi pasaulyje.“*

*„Muzikos nemėgstant žmogus yra nevertas žmogaus vardo ir tas,
kuris ją tik mėgsta pusiau žmogus ir tik tai tas, kuris muziką
mėgsta ir ją ugdo yra tikras žmogus.“*

Gegužis

M. Karka

1. Links - mai dar - že - ly gė - lės ža - liuo - ja, lak - štu - tē so - de gie - da gar
Lan - koj ū - pe - liai bė - ga sro - ve - na čiu - ba paukš - te - liai di - di ma -
2. Švel - niai vė - je - lis žai - džia pu - re - na jau - nių se - su - čių gels - vas ka -
Si - dab - ro - ra - sos dar - že - lio gė - lės švel - niai ku - te - na ko - jas ba -

siai. Den - gia že - me - lę ža - lias ki - li - mas
ži. Kve - pia dar - že - liai, žy - di le - li - jos
sas. slen - ka die - ne - lės links - maus ge - gu - žės
sas. vė - jo grei - tu - mu grei - tai pra - bė - go

1. ban - das ra - liuo - ja ge - na pul - kais
siau - čia ma - lo - nus
sva - jo - nių pil - na sie - la jau - na
vėl at - si - bel - dė

2. gė - lių var - sai.
žie - ma liūd - na.

Gyvuok miela dainužė

originalas vyrų chorui

aranž. J. Grubliausko

muz. M. Karkos

S
A

Ke - liau - ja - me su dai - na paukš - tu - žiai ly - di mus, — dai-

T
B

Musical notation for Soprano and Alto parts of the first system, including lyrics: Ke - liau - ja - me su dai - na paukš - tu - žiai ly - di mus, — dai-

na lau - ke - liais ei - na gar - sai liū - liuo - ja mus. — Gy - vuok mie

Musical notation for Soprano and Alto parts of the second system, including lyrics: na lau - ke - liais ei - na gar - sai liū - liuo - ja mus. — Gy - vuok mie

la dai - nu - žė gy - vuok, gy - vuok, gy - vuok, — gar - sais my - luok šir -

Musical notation for Soprano and Alto parts of the third system, including lyrics: la dai - nu - žė gy - vuok, gy - vuok, gy - vuok, — gar - sais my - luok šir -

du - žė my - luok, my - luok, my - luok. — Gy - luok.

1. 2.

Musical notation for Soprano and Alto parts of the fourth system, including lyrics: du - žė my - luok, my - luok, my - luok. — Gy - luok. First and second endings are indicated.

Meno daina

A. Babickas

M. Karka

Adagio

S
A

pp

Kaip sau - lu - tē skais-tus me - nas mū-sų jau - nas sie-las val - do jo - se

T
B

f

au - ga ir kū - re - nas žie-dus krau - na, žy - di brę - ta. Jų krū - ti - nėj sal-džiai

pp

(piu mosso)

plast. Jis krū - ti - nėj sal-džiai pla - sta.

Am-žiais gy - vas, jau-trus, lais - vas šir-dis

f

me - nas, tik pa -

jau - nas tvir-tai val - do. Me-nas, me - nas, tik - tai

(lėčiau, plačiau)

sau - lj puo-šia me - nas. Me - nas! Tik pa-sau-lj puo-šia me - nas!

2. Mes jauni tavo vaidilos
 Žiedais sieloj išugdintais
 Padabinsim tau šventyklą
 Tu parodysi mums kelią
 Kaip pasiekti idealą. Kaip pasiekti idealą.
 Ir užbur tą kelią radę
 Nešim milžinišką gandą,
 Kad tik menas, tiktai menas
 Tik pasaulj puošia menas. Menas!
 Tik pasaulj puošia menas!

Prie kryžiaus skubėki...

Duetas

M. Karka

The first system of the duet consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. Both are in the key of B-flat major (two flats) and 4/4 time. The music begins with a quarter rest in the upper staff, followed by a series of chords and eighth notes. A triplet of eighth notes is marked with a '3' above it in the fourth measure.

The second system features a vocal line on a single staff and piano accompaniment on two staves. The vocal line begins with a whole rest, followed by the lyrics: "Prie kry-žiaus sku-bė - ki, jei šir - dį Tau skau- da, prie". The piano accompaniment consists of chords and eighth notes in both staves.

The third system continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has the lyrics: "kry-žiaus sku-bė-ki ken - tė-da-mas skriau-da, prie kry-žiaus sku-bė-ki at - ra-si čia švie-są, pa". The piano accompaniment continues with chords and eighth notes.

žin - si čia lai - mė gy - ve - ni - mo tie - są. Prie kry - žiaus sku - bė - ki, sku

Fine

bė - ki grei - čiau ten skausmą iš - lie - ki ir bus tau leng - viau. Jei

lai mės gy - ve - ni - me tu ne ma - tai, jei ta - vo min - ty - se vien tam - sūs sap - nai. Jei

pri - sle - gia šir - dį di - džiau - si var - gai... Ir a - til sio trokš - ta nu - sil - pę jaus - mai. Prie

Mykolas Karka su moksleiviais Palangoje. 1947 m.
PKM17380F3757

„Rytoj, t.y. penktadienį, privalomojo fortepijono egzaminai vyks iš ryto ir po pietų. Prašau tvarkingai pasirašyti eilės tvarka: kas ir kada groja.”

Vytautas Mikalauskas. Nuotraukoje pirmas iš kairės

Ilgametis mokyklos direktorius
Albertas Valančius su žmona Aldona

Nuotraukos iš Dainos Mikalauskaitės-Kavaliauskienės
ir Alberto Valančiaus asmeninių archyvų

Penkta nata – Direktoriai ir mokytojai. Jie buvo jauni ir gražūs

Pirmoje eilėje iš kairės sėdi: Mykolas Karka, Donatas Kazimieras Baltrūnas, Juozas Bagdonas, Albertas Valančius, Živilė Rancovienė, Vytautas Kairiūkštis, Antanas Belazaras.

Kitose eilėse ieškokite pažįstamų veidų

Nuotrauka iš mokytojos Liudmilos Ratkienės asmeninio archyvo

Panevėžio Vytauto Mikalausko menų gimnazijos
direktorė Emilija Kriščiūnaitė

Šešta nata – Panevėžio Vytauto
Mikalausko menų gimnazija. 2019 m.

J. Švedo aukštesniosios pedagoginės mokyklos absolventai
prie Nevėžio upės, XX a. 2 pusė.
PKM27974F8629

**Septinta nata – Jūsų
kūryba arba užrašams
ir atminimams**

~ Mergaitė su
gročiu

1960. bir.

St. Či...

Piešinių autorius Vytautas Mikalauskas

Penklinės ant rudo vyniojamojo popieriaus

Nuotraukos ir piešiniai iš Alberto Valančiaus,
Dainos Mikalauskaitės-Kavaliauskienės, Liudmilos Ratkienės
asmeninių archyvų. Dokumentų ir nuotraukų kopijos iš
Panevėžio kraštotyros muziejaus
ir Gabrielės Petkevičaitės -Bitės bibliotekos archyvų.

Dėkojame kepyklėlei „cake2take“ Panevėžyje už bendradarbiavimą

Leidėjas Panevėžio Vytauto Mikalausko menų gimnazija
Tekstas Jurgos Švagždienės
Sudarytoja Daiva Tankūnaitė

Spausdino D. Rudžio J.I. P4U
J. Žemgilio g. 46-109, 35239 Panevėžys
www.p4u.lt

Tiražas 500 vnt.

